Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PAOLO MENGOZZI
12 päivänä helmikuuta 2015 [1]

**Asia C-543/13**

**Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank**
**vastaan**
**E. Fischer-Lintjens**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Centrale Raad van Beroep (Alankomaat))

Ennakkoratkaisupyyntö — Sairausvakuutus — Asetus N:o 1408/71 — 27 artikla — ”Kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan maksettavien eläkkeiden” käsite — Eläkkeen takautuva myöntäminen asuinjäsenvaltiossa — Hoitovakuutuksen takautuvuus

## I Johdanto

1. Käsiteltävänä oleva, Centrale Raad van Beroepin (Alankomaat) esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee pääasiassa sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 [2], sellaisena kuin se on muutettuna 31.3.2004 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 631/2004 [3] ja 18.12.2006 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1992/2006 [4] (jäljempänä asetus N:o 1408/71) 27 artiklan tulkintaa.

2. Tarkemmin sanoen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko asetuksen N:o 1408/71 27 artiklassa tarkoitettua ”maksettavien” eläkkeiden käsitettä tulkittava siten, että määritettäessä, mistä hetkestä lähtien eläkettä on ”maksettava”, ratkaisevaa on myöntämispäätöksen tekopäivä, jonka jälkeen eläkettä maksettiin, vai takautuvasti myönnetyn eläkkeen alkamispäivä. Mikäli ensimmäisessä kysymyksessä esitetty jälkimmäinen vaihtoehto on hyväksyttävä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko tämän tulkinnan kanssa yhteensopivaa, että asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan soveltamisalaan kuuluva eläkkeeseen oikeutettu ei voi Alankomaiden lainsäädännön mukaan ottaa samalla tavalla takautuvaa hoitovakuutusta.

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.
2 — EYVL L 149, s. 2; konsolidoitu versio EYVL 1997, L 28, s.1.
3 — EUVL L 100, s. 1.
4 — EUVL L 392, s. 1.

3. Nämä kysymykset liittyvät menettelyyn, jossa asianosaisina ovat Raad van Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank (sosiaalivakuutuslaitoksen hallitus, jäljempänä SVB) ja E. Fischer-Lintjens ja jossa on kyse ns. 21 § -todistuksen [5] peruuttamisesta; tällä todistuksella oli vahvistettu, että Fischer-Lintjens oli vapautettu velvollisuudesta hankkia alankomaalainen hoitovakuutus, jollainen on pääasiassa kyseessä olevan lainsäädännön mukaan pakollinen hoitoetuuksien saamiseksi Alankomaissa kyseisen jäsenvaltion vastatessa kustannuksista.

4. Fischer-Lintjens on syntynyt 1.12.1934. Hän asui Alankomaissa 1.9.1970 asti. Sen jälkeen hän asui Saksassa 1.5.2006 asti. Siitä lähtien hän on asunut jälleen Alankomaissa.

5. Fischer-Lintjens on saanut lokakuusta 2004 lähtien Saksan liittotasavallan myöntämää leskeneläkettä. Muutettuaan Saksasta Alankomaihin vuonna 2006 hän rekisteröityi E 121 -lomakkeella [6] alankomaalaiseen hoitovakuutuslaitokseen (jäljempänä CZ), ja hänellä on 1.6.2006 lähtien ollut oikeus luontoisetuuksiin asetuksen N:o 1408/71 28 artiklan mukaisesti Saksan liittotasavallan vastatessa kustannuksista. Fischer-Lintjens maksoi myös Saksaan sosiaaliturvamaksuja saksalaisesta hoitovakuutuksesta.

6. Fischer-Lintjens sai 20.10.2006 tuolloiselta toimivaltaiselta viranomaiselta College voor zorgverzekeringeniltä (jäljempänä Cvz) [7] 21 § -todistuksen, jonka tarkoituksena oli osoittaa vakuutusmaksuja kantaville Alankomaiden elimille, että vakuutusmaksua ei Alankomaissa perittäisi. Kyseisestä todistuksesta kävi ilmi, että Fischer-Lintjens ei ollut vakuutettu yleisen erityisistä sairauskuluista annetun lain (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, jäljempänä AWBZ) mukaisesti. Mainitussa todistuksessa ilmoitettiin, että toteaminen olisi voimassa 1.6.2006–31.12.2010, jos olosuhteet pysyisivät muuttumattomina.

7. Vaikka Fischer-Lintjens oli saavuttanut 65 vuoden iän, joka oikeutti hänet Alankomaissa eläkkeeseen 1.12.1999 lähtien Alankomaiden yleisen vanhuuseläkelain (Algemene Ouderdomswet, jäljempänä AOW) mukaisesti, hän haki tätä eläkettä kuitenkin vasta toukokuussa 2007.

8. SVB myönsi 8.11.2007 tekemällään päätöksellä, jota muutettiin 24.4.2008, Fischer-Lintjensille eläkkeen hakemuksen jättämispäivästä lukien vuoden ajan takautuvasti eli 1.5.2006 lähtien.

9. Fischer-Lintjens ilmoitti kuitenkin CZ:lle, Cvz:lle ja Saksan sairausvakuutuslaitokselle (jäljempänä DAK) etuustilanteensa muutoksista vasta lokakuussa 2010.

10. Fischer-Lintjens ilmoitti näet vasta 21.10.2010 Cvz:lle 21 § -todistuksen jatkamista koskevan hakemuksensa yhteydessä, että hän oli saanut AOW:n mukaista eläkettä 1.5.2006 lähtien. Kyseinen laitos ilmoitti näin ollen 2.11.2010 tekemällään päätöksellä Fischer-Lintjensille, että hän kuului AWBZ:n ja sairausvakuutuslain (Zorgverzekeringswet, jäljempänä Zvw) mukaisten pakollisten vakuutusten piiriin ja oli siksi velvollinen maksamaan vakuutusmaksuja Alankomaihin. Päätös perustui siihen seikkaan, että Fischer-Lintjens ei enää ollut 21 § -todistukseen oikeuttavassa tilanteessa, joten kyseinen todistus peruutettiin takautuvasti.

11. DAK palautti ne hoitovakuutusmaksut, jotka Fischer-Lintjens oli maksanut Saksaan 1.6.2006 lähtien. CZ vaati sen jälkeen Fischer-Lintjensiltä tälle jäsenvaltiolle hyvitettyjen yli 11 000 euron suuruisten sairauskustannusten takaisinmaksua.

5 — Tämä toteava todistus perustuu sosiaalivakuutettujen piirin laajentamisesta ja rajoittamisesta vuonna 1999 annetun asetuksen (Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen 1999) 21 §:ään.

6 — Euroopan unionin alueella yhdenmukaistettu E 121 -lomake on todistus, jota edellytetään jäsenvaltion maksaman eläkkeen saajan rekisteröityessä asuinpaikkansa laitoksessa.

7 — Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Cvz:n 21 § -todistusten myöntämistä koskeva toimivalta on siirtynyt 15.3.2011 lähtien SVB:lle. Cvz:n myöntämät todistukset katsotaan kuitenkin SVB:n myöntämiksi, mikä selittää sen, että tämä laitos on pääasian asianosainen.

12. Cvz:n mukaan Fischer-Lintjens kuului lisäksi AWBZ:n ja Zvw:n mukaisten pakollisten vakuutusten piiriin takautuvasti. Koska kuitenkin Zvw:n 5 §:n 5 momentin mukaan hoitovakuutusturva voi alkaa takautuvasti enintään neljä kuukautta ennen vakuutusvelvollisuuden syntymistä, Fischer-Lintjensin oli siis itse maksettava Saksan liittotasavallalle hyvitetyt sairauskustannukset ajalta, jota hoitovakuutus ei kattanut. Fischer-Lintjensillä on kuitenkin ollut 1.7.2010 lähtien alankomaalainen hoitovakuutus.

13. Kun Fischer-Lintjensin oikaisuvaatimus oli hylätty, hän riitautti menestyksellisesti Cvz:n päätöksen Rechtbank Roermondissa. Kyseisen tuomioistuimen mukaan Fischer-Lintjensin saaman 21 § -todistuksen tarkoitus oli tuottaa oikeusvaikutuksia, joita ei ilmoituksen peruuttamisella voida kumota.

14. SVB, jolle Cvz:n toimivalta tällä välin oli siirretty, valitti tästä tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen tuoden esille, että 21 § -todistus oli lomakkeen E 121 tavoin luonteeltaan puhtaasti toteava asiakirja.

15. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että SVB:llä oli toimivalta peruuttaa 21 § -todistus takautuvasti mutta että tämän peruuttamisen yhteydessä SVB ei ottanut Fischer-Lintjensin etuja riittävästi huomioon. Kyseinen tuomioistuin katsoo, että muun muassa oikeusvarmuuden periaatteen perusteella tosiasiallinen toimivalta myöntää eläkkeitä ja vastata luontoisetuuksien kustannuksista syntyy vasta sen eläkkeenmyöntämispäätöksen tekopäivästä lähtien, jossa todettiin, että asianomaisella on todella oikeus haettuun eläkkeeseen. Tästä syystä kyseinen tuomioistuin tiedustelee, millä hetkellä pääasiassa kyseessä oleva eläke on tosiasiallisesti tullut ”maksettavaksi” Fischer-Lintjensille asetuksen N:o 1408/71 27 artiklassa tarkoitetulla tavalla, koska jos tätä artiklaa on sovellettava takautuvasti, tästä seuraisi kyseisen tuomioistuimen mukaan periaatteessa, että syntyy erilaisia, niin ikään takautuvia oikeusvaikutuksia, joihin tässä tapauksessa kuuluu velvollisuus maksaa alankomaalaista hoitovakuutusta.

16. Tässä tilanteessa Centrale Raad van Beroep päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko asetuksen N:o 1408/71 27 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa tarkoitettua ’maksettavien’ [eläkkeiden] käsitettä tulkittava siten, että määritettäessä, mistä hetkestä lähtien eläkettä on maksettava, ratkaisevaa on myöntämispäätöksen tekopäivä, jonka jälkeen eläkettä maksettiin, vai takautuvasti myönnetyn eläkkeen alkamispäivä?

2) Jos ’maksettavien’ [eläkkeiden] käsitteellä viitataan takautuvasti myönnetyn eläkkeen alkamispäivään: Onko tämän kanssa yhteensopivaa, että asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan soveltamisalaan kuuluva eläkkeeseen oikeutettu ei voi Alankomaiden lainsäädännön mukaan ottaa samalla lailla takautuvaa hoitovakuutusta?”

17. SVB, Alankomaiden ja Saksan hallitukset ja Euroopan komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia näistä kysymyksistä.

## II Asian tarkastelu

### A *Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys*

18. Ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta pääasiassa, mistä hetkestä alkaen asuinjäsenvaltion sosiaalivakuutetulle myöntämä eläke on katsottava ”maksettavaksi” asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, jotta voitaisiin vastaavasti määrittää, mistä hetkestä alkaen hoitoetuuksien myöntämistä koskeva toimivalta siirtyy tälle samalle asuinjäsenvaltiolle, kun otetaan huomioon pääasian erityispiirteet.

19. Tältä osin on tärkeää tuoda esiin ennen kaikkea, että on kiistatonta, että Fischer-Lintjens kuului 30.4.2006 asti Saksan liittotasavallan myöntämän leskeneläkkeen saajana ja tässä jäsenvaltiossa asuvana tämän jäsenvaltion viranomaisten toimivallan piiriin.

20. Fischer-Lintjensin paluu Alankomaihin ja päätös asua siellä 1.5.2006 lähtien ei kyseenalaistanut Saksan viranomaisten eläkkeitä ja hoitoetuuksia koskevaa toimivaltaa.

21. Asetuksen N:o 1408/71 28 artiklan 1 kohdassa ilmaistun lainvalintasäännön nojalla näet eläkeläinen, jolla on oikeus eläkkeeseen yhden jäsenvaltion lainsäädännön mukaan tai eläkkeisiin kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ja jolla ei ole oikeutta etuuksiin sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka alueella hän asuu, saa siitä huolimatta sellaiset etuudet sikäli kuin hänellä olisi ollut oikeus niihin sen jäsenvaltion tai ainakin yhden eläkkeiden suhteen toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jos hän asuisi sellaisen valtion alueella.

22. Tämä on tässä tapauksessa peruste sille, että Fischer-Lintjens sai lokakuussa 2006 Cvz:ltä 21 § -todistuksen, jossa vahvistettiin, että Saksasta saamansa eläkkeen perusteella hän ei ollut velvollinen maksamaan hoitovakuutusmaksua Alankomaissa ja että toisaalta hänen jälkimmäisessä jäsenvaltiossa saamansa hoitoetuudet annettiin eläkkeen maksamisesta vastaavan jäsenvaltion, siis Saksan liittotasavallan, toimivaltaisen laitoksen puolesta, jolle Fischer-Lintjens edelleen maksoi vakuutusmaksuja.

23. Sitä vastoin siitä lähtien, kun Fischer-Lintjens alkoi saada alankomaalaista eläkettä toukokuussa 2007 tekemänsä hakemuksen perusteella, hänen tilanteensa ei enää kuulunut asetuksen N:o 1408/71 28 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, vaan mainitun asetuksen 27 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

24. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan näet eläkeläinen, jolla on oikeus eläkkeisiin kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, joista yhden jäsenvaltion alueella hän asuu, ja jolla on oikeus etuuksiin viimeksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ottaen tarvittaessa huomioon asetuksen N:o 1408/71 18 artiklan säännökset ja liitteen VI määräykset, saa tällaiset etuudet asuinpaikan laitoksesta ja tämän laitoksen kustannuksella, niin kuin se, jonka etua asia koskee, olisi eläkeläinen, jonka eläke maksettaisiin yksinomaan viimeksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan.

25. Kuten vakiintuneessa oikeuskäytännössä on jo katsottu, etenkin asetuksen N:o 1408/71 27 ja 28 artiklalla luodulla järjestelmällä luodaan yhteys eläkkeiden maksamista koskevan toimivallan ja luontoisetuuksien kustannuksista vastaamista koskevan velvollisuuden välille, minkä perusteella voidaan päätellä, että tämä velvollisuus edellyttää sitä, että jäsenvaltio todellakin on eläkkeen maksamisen osalta toimivaltainen valtio. [8]

26. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kuitenkin, millä hetkellä Fischer-Lintjensin alankomaalainen eläke on katsottava ”maksettavaksi” asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa merkityksessä, jotta se voisi todeta toimivallan siirtyneen Alankomaiden kuningaskunnalle, joka on ollut Fischer-Lintjensin asuinjäsenvaltio 1.5.2006 lähtien.

27. Tämä tiedustelu selittyy pääasian erityisolosuhteilla, koska siinä yhtäältä päivä, jolloin SVB teki päätöksensä, jolla todettiin oikeus eläkkeeseen, ja jolloin ensimmäinen eläke maksettiin, siis 8.11.2007, ja toisaalta ajankohta, jolloin kyseisen päätöksen vaikutukset alkoivat, siis takautuvasti 1.5.2006 eli vuotta ennen kuin Fischer-Lintjens jätti SVB:lle hakemuksensa eläkkeen saamiseksi Alankomaissa, eroavat ajallisesti toisistaan.

8 — Ks. tältä osin tuomio Rundgren (C-389/99, EU:C:2001:264, 46 ja 47 kohta) ja tuomio van der Helder ja Farrington (C-321/12, EU:C:2013:648, 44 ja 47 kohta).

28. Osapuolet, joita asia koskee, ehdottavat vastattavaksi tähän tiedusteluun yksimielisesti siten, että määräävä tekijä sen hetken määrittämisessä, josta lähtien eläke on ”maksettava” asetuksen N:o 1408/71 27 artiklassa tarkoitetussa merkityksessä, on mainitun takautuvasti myönnetyn eläkkeen alkamispäivä, tässä tapauksessa 1.5.2006. Nämä osapuolet väittävät tuomion Rundgren (C-389/99, EU:C:2001:264) perusteella pääasiassa, että eläkkeen myöntäminen takautuvasti ei mitenkään vaikuta kyseisen eläkkeen saamista koskevan oikeuden tehokkuuteen.

29. Voin yhtyä tähän kantaan, mikäli on kiistatonta, että kyseistä eläkettä *maksetaan tosiasiallisesti* ajanjaksolta, josta se alkaa, eli 1.5.2006 lähtien, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava.

30. Tätä ratkaisua tukevat erinäiset vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön sekä osapuolten, joita asia koskee, oikeuksien suojeluun liittyvät perustelut.

31. Yhteisöjen tuomioistuin on tuomiossa Rundgren (C-389/99, EU:C:2001:264) täsmentänyt asetuksen N:o 1408/71 systemaattisen tulkinnan perusteella, että erityisesti asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan kyseessä ollessa se, että luontoisetuuksien kustannuksista vastaaminen edellyttää eläkkeitä koskevaa tosiasiallista toimivaltaa, kuten jo edellä totesin, merkitsi, että näitä kustannuksia ei voida määrätä sellaisen jäsenvaltion laitoksen vastattavaksi, joka saattaa vain teoriassa olla eläkkeen osalta toimivaltainen valtio. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tästä seuraa, että kun asetuksen N:o 1408/71 27 artiklassa viitataan eläkkeeseen, johon henkilöllä on oikeus, siinä, kuten saman asetuksen 28 ja 28 a artiklassakin, tarkoitetaan eläkettä, ”jota on todella maksettu asianomaiselle henkilölle”.[9]

32. Yhteisöjen tuomioistuin joutui täsmentämään asetuksen N:o 1408/71 27, 28 ja 28 a artiklan soveltamisalaa edellä mainitulla tavalla tilanteessa, jossa toisesta jäsenvaltiosta eläkettä saavan eläkeläisen asuinjäsenvaltio peri häneltä silti eläke- ja sosiaaliturvamaksuja pelkästään asumisen perusteella. Asuinjäsenvaltio, tässä tapauksessa Suomen tasavalta, katsoi, että maksuvelvoitteista vapauttamiseen ei riittänyt se, että asianomainen esitti todistuksen, jonka mukaan hän ei ollut hakenut eikä saanut eläkettä tässä jäsenvaltiossa. Suomen viranomaisten mukaan asianomaisen olisi pitänyt lisäksi osoittaa, että hänellä ei ollut (periaatteellista) eläkeoikeutta Suomessa, mutta yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi tämän perustelun korostaen, että asianomaiselle olisi tosiasiallisesti maksettava eläkettä, jotta jäsenvaltio voisi periä sosiaaliturvamaksuja.

33. Tässä tapauksessa on kiistatonta, että Fischer-Lintjensin Alankomaissa saama eläke on tosiasiallisesti maksettu hänelle. Käsiteltävänä olevassa asiassa ei siis ole kyse siitä, että tiedusteltaisiin jälleen periaatteellisen eläkeoikeuden ja tämän eläkkeen tosiasiallisessa maksamisessa konkretisoituvan oikeuden yleistä vastakohtaisuutta, kuten mainitussa asiassa Rundgren. Toisin sanoen tuomio Rundgren (C-389/99, EU:C:2001:264) on hyvä lähtökohta päättelylle, jota osaltaan tarvitaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäiseen kysymykseen vastaamiseksi, mutta se ei mitenkään riitä täydellisen vastauksen antamiseen.

34. Loppujen lopuksi katson, että esitetty kysymys vaatii määrittämään, onko asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan vastaista, että jäsenvaltio voi päättää, että eläke voidaan ”tosiasiallisesti maksaa” sitä päivää edeltävältä ajanjaksolta, jolloin jäsenvaltion toimivaltaiset laitokset ovat virallisesti tunnustaneet eläkeoikeuden.

35. On näet tärkeää muistaa, että SVB:n 8.11.2007 tekemän päätöksen, jossa se totesi Fischer-Lintjensin eläkeoikeuden Alankomaissa, vaikutusten soveltaminen takautuvasti vuoden verran hänen hakemuksensa jättöpäivästä perustui juuri AOW:n 16 §:n 2 momenttiin.

9 — Tuomio Rundgren (C-389/99, EU:C:2001:264, 47 kohta).

36. Koska eläke ”maksettiin tosiasiallisesti” vasta 8.11.2007 tehdyn päätöksen perusteella, voisi pintapuolisesti tarkasteltaessa vaikuttaa siltä, että eläke oli näin ollen ”maksettava” asetuksen N:o 1408/71 27 artiklassa tarkoitetulla tavalla vasta mainitun päätöksen jälkeen.

37. Katson kuitenkin, että tällaista tulkintaa ei voida hyväksyä. Tuomiossa Rundgren (C-389/99, EU:C:2001:264) täsmennettiin asiakysymyksen osalta, että eläke on ”maksettava” vasta, kun jäsenvaltion toimivaltainen laitos on ensin myöntänyt sen, tarvittaessa sitä koskevan hakemuksen perusteella, ja sitten tosiasiallisesti maksanut sen. Tämä ei merkitse, että se hetki, jolloin eläke myönnetään, välttämättä vastaisi sitä hetkeä, jolloin se on maksettava eli jolloin se ”tosiasiallisesti maksetaan”. Kun eläke myönnetään, se voidaan myöntää takautuvasti. Tällöin toimivaltainen laitos myöntää, että eläke oli maksettava ennen sen päätöstä, mutta se on maksettu vasta myöhemmin aineellisista syistä, jotka liittyvät esimerkiksi vakuutetun hakemuksen tekemiseen ja käsittelyyn, kuten tässä tapauksessa. Koska kuitenkin tosiasiallinen maksaminen kattaa tietyn ajanjakson eli jakson siitä hetkestä, josta lähtien eläke vahvistetaan, tämä eläke olisi mielestäni katsottava ”maksettavaksi” koko tämän ajanjakson ajan.

38. Kuten Saksan hallitus on hyvin selvästi korostanut, jos pääasiassa vahvistettu ajankohta olisi 8.11.2007 tehdyn päätöksen tekohetki, jäsenvaltion eläkkeitä koskevan toimivallan ajallinen soveltamisala riippuisi kansallisille hallinnoille tehtyjen hakemusten käsittelynopeudesta.

39. Asetuksella N:o 1408/71 käyttöön otetun lainvalintajärjestelmän soveltaminen riippuu kuitenkin ainoastaan asianomaisen objektiivisesta tilanteesta, kuten vakiintuneessa oikeuskäytännössä on useaan kertaan täsmennetty. [10]

40. Asetuksen N:o 1408/71 perusteella sosiaalivakuutettu ei voi välttää tällä asetuksella ja erityisesti sen 27 artiklan 1 kohdalla käyttöön otettua järjestelmää eikä luopua siitä [11], eikä tässä asetuksessa myöskään valtuuteta jäsenvaltioita jättämään hallintoelimilleen harkintavaltaa siinä, mistä hetkestä lähtien toimivallan on todettava siirtyneen jäsenvaltiolta toiselle kyseisessä säännöksessä tarkoitetussa tilanteessa.

41. Asetuksen N:o 1408/71 lainvalintasääntöjen tarkoituksena on näet, että kaikki sen soveltamisalaan kuuluvat sosiaalivakuutetut kuuluisivat vakuutuksen piiriin jatkuvasti ilman, että yksilöille tai jäsenvaltioiden toimivaltaisille laitoksille jäisi asiassa harkintavaltaa. [12]

42. Lisäksi eläkeoikeuden myöntäminen takautuvasti ja eläkkeen maksaminen ajalta ennen sen päätöksen tekoa, jolla mainitun oikeuden olemassaolo virallisesti todettiin, tukee vakuutettujen oikeuksien kunnioittamista ja heidän vakuutusturvansa jatkuvuutta, jotta eläkkeitä koskevan toimivallan siirtyminen jäsenvaltiolta toiselle ei vaikuttaisi sosiaalietuuksien saamiseen.

43. Näin ollen kehotan unionin tuomioistuinta tulkitsemaan asetuksen
N:o 1408/71 27 artiklan 1 kohtaa siten, että ilmaisu ”maksettava” kattaa ajanjakson, jonka aikana asianomaisella on oikeus eläkkeeseen, olipa tämän oikeuden virallinen toteamisajankohta mikä tahansa, silloin, kun tämä eläke tosiasiallisesti maksetaan mainitulta ajanjaksolta, myös takautuvasti.

44. Jos unionin tuomioistuin yhtyy tähän tulkintaan, on syytä tutkia toinen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisukysymys ja vastata siihen.

10 — Ks. etenkin tuomio van Delft ym. (C-345/09, EU:C:2010:610, 52 kohta) ja tuomio Somova (C-103/13, EU:C:2014:2334, 55 kohta).

11 — Ks. vastaavasti asetuksen N:o 1408/71 28 artiklan 1 kohdan osalta tuomio Somova (C-103/13, EU:C:2014:2334, 55 ja 56 kohta).

12 — Ks. tältä osin tuomio Somova (C-103/13, EU:C:2014:2334, 54 ja 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

B *Toinen ennakkoratkaisukysymys*

45. Toisella kysymyksellään, joka on pääasian ytimessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko Zvw:n 5 §:n 5 momentin kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan hoitovakuutus voi alkaa takautuvasti enintään neljä kuukautta ennen vakuutusvelvollisuuden syntymistä, yhteensopiva unionin oikeuden kanssa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan 1 kohdan mukaisen toimivallan Alankomaiden kuningaskunnalle siirtymisen ja tämän jäsenvaltion (pakollisen) hoitovakuutuksen ottamisen välillä on siis ”aukko”.

46. Saksan hallitus katsoo, että hoitovakuutuksen takautuvalle vaikutukselle asetettu neljän kuukauden aikaraja on vastoin jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisen päämäärää, kun taas SVB, Alankomaiden hallitus ja komissio katsovat pääasiassa, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsema ”aukko” on seurausta siitä, että Fischer-Lintjens ei noudattanut velvollisuuttaan ilmoittaa toimivaltaisille viranomaisille, vaikka hänen olisi pitänyt ottaa hoitovakuutus Alankomaissa 1.5.2006 lähtien asetuksen N:o 1408/71 liitteessä VI olevan R jakson 1 kohdan a alakohdan ja Alankomaiden lainsäädännön mukaisesti.

47. Osapuolten, joita asia koskee, mukaan Fischer-Lintjens ei voi kiistää tätä väitettä sillä perusteella, että luottamuksensuoja olisi vaatinut 21 § -todistuksen pitämistä voimassa, koska kyseinen todistus on pelkästään toteava ja se myönnettiin virheellisten tietojen perusteella. Joka tapauksessa SVB ja Alankomaiden hallitus väittävät, että hoitovakuutuksen takautuvan alkamisen laaja rajoittaminen ei ole unionin oikeuden vastaista. Niiden mukaan Alankomaissa oikeus etuuksiin on olemassa vain, jos sosiaalivakuutettu on ottanut hoitovakuutuksen, joka tässä jäsenvaltiossa ei ole luonteeltaan julkisoikeudellinen vakuutus vaan yksityisoikeudellinen vahinkovakuutus, jonka tarkoituksena on kattaa tuleviin vakuutustapahtumiin liittyvät riskit ja joka on otettava yksityiseltä vakuutusyhtiöltä ja jonka takautuvan ottamisen mahdollisuuksia on rajoitettu yhteisvastuuperiaatteen turvaamisen vuoksi, mikä oikeuttaa tämän kansallisen toimenpiteen mahdollisesti rajoittavan luonteen.

48. Näiden kolmen osapuolen, joita asia koskee, esittämät näkökohdat eivät täysin vakuuta minua.

49. Myönnän kyllä, että asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan 1 kohdassa muistutetaan, että eläkeläisellä, jolla on oikeus eläkkeisiin kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, joista yhden jäsenvaltion alueella hän asuu, on oikeus saada etuuksia viimeksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ottaen tarvittaessa huomioon mainitun asetuksen liite VI. On totta, että mainitussa liitteessä olevan R jakson 1 kohdan, jonka otsikko on ”Hoitovakuutus”, a alakohdassa ja sen i alakohdassa ilmoitetaan, että ”[k]un kyse on oikeudesta luontoisetuuksiin Alankomaiden lainsäädännön mukaan, tarkoitetaan – – [mainittuihin] etuuksiin oikeutetuilla henkilöillä henkilöitä, joilla on [Zvw:n] 2 artiklan mukaisesti velvollisuus ottaa vakuutus hoitovakuutuslaitoksesta”, kun taas saman 1 kohdan b alakohdassa täsmennetään, että ”edellä a alakohdan i alakohdassa tarkoitettujen henkilöiden on [Zvw:n] säännösten mukaisesti otettava vakuutus hoitovakuutuslaitoksesta – –”.

50. On siis kiistatonta, että voidakseen saada Alankomaiden kuningaskunnan myöntämiä luontoisetuuksia Fischer-Lintjensin, jonka asuinjäsenvaltio Alankomaat oli ollut 1.5.2006 lähtien, oli otettava hoitovakuutus jostakin hoitovakuutuslaitoksesta asetuksen N:o 1408/71 liitteessä VI olevan R jakson 1 kohdan a alakohdan i alakohdan ja b alakohdan sekä Zvw:n säännösten mukaisesti.

51. Myönnän myös, että Fischer-Lintjensin kaltainen sosiaalivakuutettu ei tällaista toteamusta vastustaakseen voi vedota perusteltuun luottamukseen, joka hänellä olisi ollut Cvz:n lokakuussa 2006 antaman 21 § -todistuksen kaltaisen todistuksen voimassa pitämiseen; todistuksella vahvistettiin tuolloin Fischer-Lintjensin vapautus alankomaalaisen hoitovakuutuksen ottamista ja sosiaalimaksujen Alankomaihin maksamista koskevasta velvollisuudesta. Kuten SVB ja komissio ovat perustelleet, tällainen todistus on näet pelkkä E 121 -lomakkeen käännös ja siis luonteeltaan puhtaasti toteava,

aivan kuten vakiintuneessa oikeuskäytännössä on mainitun lomakkeen osalta katsottu.[13] Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamista tiedoista ilmenee, että tämä todistus oli myönnetty 31.12.2010 asti ainoastaan, ”jos olosuhteet pysyvät muuttumattomina”.

52. En voi kuitenkaan yhtyä näiden samojen osapuolten kantaan, jonka mukaan pääasian kaltainen tilanne olisi loppujen lopuksi vain seurausta siitä, että vakuutettu jätti toimittamatta tarvittavat tiedot henkilökohtaisesta tilanteestaan toimivaltaisille laitoksille, eikä tulosta Alankomaiden lainsäädännössä sen hoitovakuutuksen takautuvalle vaikutukselle asetetuista rajoista, joka Alankomaiden kuningaskunnassa eläkettä saavan ja tässä jäsenvaltiossa asuvan eläkeläisen on otettava, jotta hän voisi saada tämän saman valtion myöntämiä luontoisetuuksia.

53. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lyhyesti tuo esiin, henkilö, jolle Alankomaiden viranomaiset myöntävät eläkkeen takautuvasti yli neljä kuukautta ennen sitä koskevan hakemuksen jättämistä, ei mitenkään voi saada Alankomaissa hoitovakuutusta, joka kattaisi takautuvasti yli neljä kuukautta, varsinkaan siinä tapauksessa, että hän on siihen asti saanut hoitoa toisen jäsenvaltion vastatessa kustannuksista.

54. Näin ollen Fischer-Lintjensin tapauksessa on niin, että jos hän olisi ilmoittanut toimivaltaisille elimille jo 8.11.2007, jolloin SVB teki päätöksensä, jolla hänet todettiin oikeutetuksi eläkkeeseen Alankomaissa takautuvasti 1.5.2006 lähtien, hän olisi voinut ottaa hoitovakuutuksen aikaisintaan heinäkuusta 2007 lähtien Zvw:n 5 §:n 5 momentin nojalla, jossa hoitovakuutuksen takautuva vaikutus rajoitetaan enintään neljään kuukauteen.

55. Riippumatta Fischer-Lintjensin ilmoittamien tietojen mahdollisesta myöhästymisestä, jota käsittelen jäljempänä, se seikka, että Alankomaiden kuningaskunnassa asuva eläkeläinen, joka on oikeutettu Alankomaiden maksamaan eläkkeeseen ja jolla on asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan 1 kohdan ja liitteessä VI olevan R jakson 1 kohdan a alakohdan i alakohdan ja b alakohdan nojalla, yhdessä luettuina, velvollisuus ottaa hoitovakuutus tässä jäsenvaltiossa, ei voi täysin noudattaa tätä velvollisuutta mainitun jäsenvaltion lainsäädännön säännöksissä asetettujen rajojen vuoksi, haittaa mielestäni asetuksella N:o 1408/71 perustetun järjestelmän ja tästä asetuksesta vakuutetuille johtuvien velvollisuuksien tehokasta vaikutusta.

56. Kuten olen jo todennut, asetuksella N:o 1408/71 perustetun lainvalintajärjestelmän soveltaminen riippuu näet ainoastaan asianomaisen sosiaalivakuutetun objektiivisesta tilanteesta. Koska nämä lainvalintasäännöt ovat pakollisia niin jäsenvaltioille kuin henkilöille, joita asia koskee, jäsenvaltiot eivät näin ollen voi estää viimeksi mainittuja täyttämästä täysimittaisesti tämän asetuksen mukaisia velvollisuuksiaan. Tässä tapauksessa Alankomaiden kuningaskunta ei mielestäni voi evätä asukkaalta velvollisuutta ottaa hoitovakuutus siitä hetkestä lähtien, jolloin tämä jäsenvaltio tulee toimivaltaiseksi myöntämään eläkkeen tälle vakuutetulle ja vastaamaan hänelle myönnettyjen sosiaalietuuksien kustannuksista sekä perimään mainitulta vakuutetulta sosiaaliturvamaksuja.

57. Jos jäsenvaltioilla olisi tällainen harkintavalta, siitä seuraisi, että asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalaan kuuluvat henkilöt jäisivät ilman sosiaaliturvaa siitä syystä, ettei heihin voida soveltaa mitään lainsäädäntöä.[14] Fischer-Lintjensin tilanne havainnollistaa tätä vaaraa erittäin hyvin, sillä hänen hoitovakuutuksensa, jonka kustannuksista Saksan toimivaltaiset laitokset vastasivat, keskeytyi takautuvasti 1.5.2006 lähtien, mutta hän olisi parhaassakin tapauksessa voinut ottaa Alankomaissa hoitovakuutuksen vasta heinäkuusta 2007 lähtien, vaikka viimeksi mainittu jäsenvaltio tuli toimivaltaiseksi maksamaan hänelle eläkettä ja vastaavasti myöntämään hänelle sosiaalietuuksia asetuksen N:o 1408/71 mukaisesti 1.5.2006 lähtien.

13 — Ks. tuomio van Delft ym. (C-345/09, EU:C:2010:610, 62 kohta).

14 — Ks. vastaavasti etenkin tuomio Kuusijärvi (C-275/96, EU:C:1998:279, 28 kohta).

58. Alankomaiden hallituksen väite, jonka mukaan hoitovakuutuksen takautuvuuden rajoittaminen enintään neljään kuukauteen voidaan oikeuttaa tarpeella taata järjestelmällä luotu yhteisvastuuperiaate ja estää väärinkäytökset, ei minusta vaikuta lainkaan merkitykselliseltä pääasian kaltaisessa tilanteessa.

59. On näet niin, että kun tällainen vakuutus on pakollinen, kun sen takautuvuus periaatteessa hyväksytään Alankomaiden oman lainsäädännön nojalla ja kun pääasiassa ei mikään seikka viittaa siihen, että Fischer-Lintjens olisi pyrkinyt käyttämään unionin oikeuden säännöksiä vilpillisesti, [15] Alankomaiden kuningaskunta ei voi evätä asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalaan kuuluvilta henkilöiltä heidän mahdollisuuttaan täyttää tämän säädöksen mukaiset velvollisuutensa voidakseen käyttää kaikkia heille tällä asetuksella annettuja oikeuksia, tässä tapauksessa siis oikeutta saada hoitovakuutus siitä hetkestä lähtien, jolloin tämä jäsenvaltio on tullut toimivaltaiseksi maksamaan Fischer-Lintjensille maksettavaa eläkettä ja myöntämään hänelle sosiaalietuuksia, eli takautuvasti 1.5.2006 lähtien. [16]

60. Tällainen lähestymistapa ei ole ristiriidassa unionin tuomioistuimen tuomion van Delft ym. (C-345/09, EU:C:2010:610) 76 kohdassa esittämien päätelmien kanssa, joiden mukaan kaikkien kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmään (tuolloinkin oli kyse Alankomaiden järjestelmästä) kuuluvien sosiaalivakuutettujen on ehdottomasti varmistettava järjestelmän yhteisvastuullisuus riippumatta siitä yksilöllisestä tavasta menetellä, jonka kukin heistä voi omaksua henkilökohtaisten tekijöiden perusteella.

61. Yhtäältä nämä päätelmät näet liittyvät sosiaalivakuutettujen velvollisuuteen – jota ei tässä tapauksessa kyseenalaisteta – maksaa sosiaaliturvamaksuja sen jäsenvaltion toimivaltaisille laitoksille, jonka lainsäädäntöön sosiaalietuuksia koskevan oikeuden olemassaolo perustuu, siitä hetkestä lähtien, jolloin Alankomaiden kuningaskunta alkaa vastata eläkkeen maksamisesta ja tulee toimivaltaiseksi myöntämään sosiaalietuudet Fischer-Lintjensin kaltaiselle sosiaalivakuutetulle. Toisaalta unionin tuomioistuimen mainitussa tuomiossa van Delft ym. esittämien päätelmien tarkoituksena oli muistuttaa siitä, että asetuksen N:o 1408/71 28 ja 28 a artiklassa säädetyt lainvalintasäännöt sitovat sosiaalivakuutettuja ja että nämä eivät siis voi välttää sellaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisia sosiaaliturvamaksuja, joka vastaa eläkkeen maksamisesta ja on velvollinen myöntämään näille sosiaalivakuutetuille luontoisetuuksia. Nähdäkseni nimenomaan asetuksen
N:o 1408/71 27 artiklan 1 kohdassa ja liitteessä VI olevan R jakson 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa ja b alakohdassa säädetystä lainvalintasäännöstä seuraava objektiivinen tilanne merkitsee, että jäsenvaltio, joka myöntää yksityisten hoitovakuutussopimusten takautuvuuden periaatteen, on velvollinen tekemään viimeksi mainituista takautuvia siten, että ne ilmentävät täsmälleen tätä objektiivista tilannetta ja että sosiaalivakuutetut voivat siten käyttää kaikkia tällaisesta tilanteesta johtuvia oikeuksiaan.

62. Mitä tulee Fischer-Lintjensin hoitovakuutuksen keskeytykseen marraskuusta 2007 1.7.2010 asti, en myöskään ole vakuuttunut komission selitysten aiheellisuudesta siltä osin kuin se viittaa asetuksen N:o 1408/71 84 a artiklan 1 kohdasta asetuksen soveltamisalaan kuuluville henkilöille johtuviin ilmoittamisvelvollisuuksiin ja katsoo, että Fischer-Lintjens ei noudattanut näitä velvollisuuksia, minkä vuoksi Fischer-Lintjensin olisi vastattava kaikista tämän laiminlyönnin seurauksista.

15 — Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen päätöksestä ilmenee etenkin, että siihen asti, kun Fischer-Lintjensin tilanne takautuvasti muutettiin, hän maksoi edelleen sosiaaliturvamaksuja DAK:lle, Saksan toimivaltaiselle laitokselle.

16 — Alankomaiden hallituksen esittämään lisäperusteluun, jonka mukaan yksityisiltä vakuutusyhtiöiltä otetut vakuutukset perustuvat yksilölliseen riskiarvioon eivätkä voi siis olla voimassa takautuvasti yli neljää kuukautta, on mielestäni suhtauduttava varauksellisesti. Yhtäältä on näet niin, että kun takautuvuus periaatteellisesti hyväksytään, riski on jo hyvin suhteellinen kriteeri. Toisaalta, kuten julkisasiamies Jääskinen täsmensi asiassa van Delft ym. (C-345/09, EU:C:2010:438) antamansa ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 22, Alankomaiden pakollinen vakuutusjärjestelmä on järjestelmä, joka velvoittaa yksilöt ottamaan vakuutuksen tiettyjä vakuutustapahtumia varten ja yksityiset vakuutusyhtiöt tarjoamaan vakiosopimuksia, jotka kattavat perusterveydenhoidon ilman yksilöllistä riskiarviota.

63. On näet niin, kuten komissio myöntää, että asetuksen N:o 1408/71 84 a artiklan 1 kohta on osoitettu myös jäsenvaltioiden toimivaltaisille laitoksille, joiden on hyvän hallintotavan periaatteen mukaisesti vastattava kaikkiin kyselyihin kohtuullisessa ajassa ja ”tässä yhteydessä toimitettava asianomaisille henkilöille kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen heidän – – asetuksen [N:o 1408/71] mukaisten oikeuksiensa käyttämiseksi”.

64. Tässä tapauksessa tätä velvoitetta on mielestäni arvioitava Alankomaiden pakollisen hoitovakuutusjärjestelmän erityispiirteiden valossa; tässä järjestelmässä ei ole suoraan lakisääteistä julkista sairausvakuutusta, vaan asianomaisten henkilöiden velvollisuutena on ryhtyä toimiin tällaisen vakuutuksen ottamiseksi yksityisestä vakuutusyhtiöstä.

65. Tässä yhteydessä katson, että Alankomaiden toimivaltaisten laitosten, tässä tapauksessa SVB:n, olisi kuulunut asetuksen N:o 1408/71 84 a artiklan 1 kohdan mukaisesti toimittaa Fischer-Lintjensille hänen Alankomaissa maksettavaa eläkettä koskevan hakemuksensa johdosta 8.11.2007 tehdyn päätöksen tiedoksi antamisen yhteydessä riittävät tiedot, joiden perusteella hän olisi voinut ymmärtää, että hänen oli otettava hoitovakuutus yksityisestä vakuutusyhtiöstä, jotta hän voisi käyttää kaikkia asetuksen N:o 1408/71 mukaisia oikeuksiaan. Vaikka näin ei ilmeisesti tapahtunut, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on joka tapauksessa tutkittava tämä seikka.

66. Jos toimivaltaiset laitokset olisivat täyttäneet tämän yksinkertaisen velvollisuuden, on edellä käsitellyistä hoitovakuutuksen takautuvuuden lakisääteisistä rajoituksista riippumatta hyvin todennäköistä, että Fischer-Lintjens olisi välittömästi ryhtynyt tarvittaviin toimiin tällaisen vakuutuksen ottamiseksi eikä olisi siten joutunut kärsimään hoitovakuutusturvansa keskeytyksestä marraskuusta 2007 alkaneella ajanjaksolla.

67. Edellä esitetyn huomioon ottaen katson, että toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on syytä vastata siten, että jäsenvaltion, joka myöntää asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan 1 kohdan ja liitteessä VI olevan R jakson 1 kohdan a alakohdan i alakohdan ja b alakohdan soveltamisalaan kuuluvalle sosiaalivakuutetulle takautuvasti alkavan eläkkeen, on mahdollistettava se, että mainittu sosiaalivakuutettu ottaa samoin takautuvasti alkavan pakollisen hoitovakuutuksen, jotta näiden asetuksen N:o 1408/71 säännösten soveltamisesta johtuva objektiivinen tilanne voitaisiin ottaa huomioon.

## III Ratkaisuehdotus

68. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Centrale Raad van Beroepin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna 31.3.2004 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 631/2004, 27 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että ilmaisu ”maksettava” kattaa ajanjakson, jonka aikana asianomaisella on oikeus eläkkeeseen, olipa kyseisen oikeuden virallinen toteamisajankohta mikä tahansa, silloin, kun tämä eläke tosiasiallisesti maksetaan mainitulta ajanjaksolta, myös takautuvasti.

2) Jäsenvaltion, joka myöntää asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 631/2004, 27 artiklan 1 kohdan ja liitteessä VI olevan R jakson 1 kohdan a alakohdan i alakohdan ja b alakohdan soveltamisalaan kuuluvalle sosiaalivakuutetulle takautuvasti alkavan eläkkeen, on mahdollistettava se, että mainittu sosiaalivakuutettu ottaa samalla tavalla takautuvasti alkavan pakollisen hoitovakuutuksen, jotta näiden asetuksen N:o 1408/71 säännösten soveltamisesta johtuva objektiivinen tilanne voitaisiin ottaa huomioon.